Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы прарэктар
УА «Беларускі дзяржаўны
ўніверсітэт культуры і мастацтваў»
_______________Ю.П.Бондар
«_____» _____________2013 г.
Рэгістрацыйны № ВД-___/вуч.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

СЦЭНІЧНЫ РУХ

Вучэбная праграма
па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады
(па напрамках)

Мінск
БДУКМ
2013

Складальнікі:

І. А. Смірнова, прафесар кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт;

А. В. Шэдава, дацэнт кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт

Рэцэнзенты:

Р. І. Баравік, загадчык кафедры рэжысуры ўстановы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт;

Н. А. Карчэўская, дацэнт кафедры харэаграфіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 13 ад 13.06.2011 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 29.11.2011 г.)

Адказны за рэдакцыю *В. Б. Кудласевіч*
Адказны за выпуск *І. А. Смірнова*

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма «Сцэнічны рух» распрацавана для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады.

«Сцэнічны рух» з'яўляецца адной са спецыяльных дысцыплін для студэнтаў напрамку «спевы», якая спрыяе фарміраванню неабходных кампетэнцый, уменняў і навыкаў, што ў цэлым дазваляе спеваку ажыццяўляць выканальніцкую і педагагічную дзейнасць на высокім прафесійным узроўні.

Дысцыпліна «Сцэнічны рух» цесна ўзаемазвязана з такімі спецыяльнымі дысцыплінамі, як «Вакал», «Пастаноўка голасу», «Вакальны ансамбль», «Майстэрства акцёра», «Сцэнічная мова», «Пастаноўка вакальнага нумара».

Сучасны стан развіцця шоу-бізнесу прадугледжвае дасканалае валоданне складаным комплексам выразных сродкаў, адным з якіх з'яўляецца сцэнічны рух. Менавіта сцэнічны рух дапамагае спеваку ўвасабляць пластычную складаючую музычна-сцэнічнага вобраза. Таму ў падрыхтоўцы эстраднага вакаліста дысцыпліна «Сцэнічны рух» займае значнае месца.

Галоўная мэта дысцыпліны – падрыхтоўка кваліфікаваных спецыялістаў да самастойнай прафесійнай дзейнасці ў сферы эстраднага мастацтва і педагогікі, здольных ствараць арыгінальныя музычна-пластычныя нумары.

Галоўнымі задачамі дысцыпліны з'яўляюцца:

– выхаванне культуры сцэнічнага руху спевака, развіццё яго творчай індывідуальнасці;

– фарміраванне комплексу тэхнічных і прафесійных навыкаў і ўменняў, якія забяспечваюць дакладнасць і выразнасць сцэнічнага руху выканаўцы-спевака;

– набыццё студэнтамі ўмення самастойна засвойваць вучэбны матэрыял, працаваць з відэаматэрыяламі;

– развіццё навыкаў фарміравання задумы арыгінальнага пластычнага вобраза і яго ўвасаблення.

У выніку вывучэння дысцыпліны «Сцэнічны рух» выпускнік павінен *ведаць:*

– асноўныя прынцыпы ўвасаблення сцэнічнага руху;

– асноўныя элементы сучаснай харэаграфіі;

– выразныя сродкі сцэнруху;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– практыкаванні, накіраваныя на развіццё псіхафізічных якасцей вакаліста.

Выпускнік павінен *умець:*

– увасабляць прынцыпы сцэнічнага руху ў розных умовах сцэнічнай пляцоўкі;

– валодаць на практыцы элементамі сучаснай харэаграфіі;

– выконваць практыкаванні, накіраваныя на развіццё мышцаў цела і пластыкі;

– пластычнымі сродкамі ўвасабляць мастацкі вобраз вакальнага твора;

– выкарыстоўваць выразныя сродкі харэаграфіі для ўвасаблення арыгінальнага сцэнічнага вобраза.

Вучэбная праграма «Сцэнічны рух» прадугледжвае рашэнне складаных прафесійных выканальніцкіх задач з улікам індывідуальных асаблівасцей кожнага студэнта, яго музычна-пластычнай адоранасці, агульнага і музычнага развіцця, кругагляду, спецыяльнай падрыхтоўкі, псіхалагічных асаблівасцей. Для ўдасканалення свайго выканальніцкага майстэрства і пашырэння дыяпазону выразных сродкаў студэнты павінны вывучаць лепшыя музычна-сцэнічныя кампазіцыі вядомых спевакоў, якія працуюць у розных стылявых напрамках акадэмічнай, джазавай, поп- і рок-музыкі. Базай для дасягнення пластычнай выразнасці спевака павінна з'яўляцца сістэма трэнінгавых практыкаванняў, прадугледжаных праграмай.

Аснову выкладання дысцыпліны «Сцэнічны рух» складаюць традыцыйныя (практычныя і індывідуальныя заняткі) і інфармацыйныя тэхналогіі, а таксама агульнадыдактычныя (камунікатыўны, рэпрадуктыўны, праблемны) метады. Асобае значэнне маюць аўтарскія педагагічныя методыкі.

Самастойная работа студэнтаў складаецца з:

– тэарэтычнай падрыхтоўкі да семінараў з выкарыстаннем метадычных і навукова-даследчых матэрыялаў;

– аналізу выканальніцкага майстэрства лепшых майстроў сусветнага і беларускага эстраднага мастацтва.

У адпаведнасці з вучэбным планам вывучэнне дысцыпліны «Сцэнічны рух» разлічана максімальна на 642 гадзіны, з якіх 310 гадзін – аўдыторныя заняткі (2 гадзіны – лекцыі, 308 гадзін – практычныя).

Рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – залік і экзамены.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін	
	лекцыі	практычныя заняткі
Уводзіны	2	
Тэма 1. Падрыхтоўчыя трэнінгавыя практыкаванні як аснова фарміравання сцэнічна-рухальных (пластычных) навыкаў спевака		50
Тэма 2. Развіваючы трэнінг		50
Тэма 3. Пластычны трэнінг		54
Тэма 4. Сцэнічны рух: час, прастора, тэмпарытм		17
Тэма 5. Сцэнічны рух і музычны рытм		17
Тэма 6. Сцэнічны рух і музычна-танцавальныя стылі і жанры		34
Тэма 7. Вакальна-пластычныя эцюды		34
Тэма 8. Вакальна-пластычнае аднаўленне музычных кампазіцый		30
Тэма 9. Вакальна-пластычная імправізацыя		22
Усяго …	**2**	**308**

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Месца і роля дысцыпліны «Сцэнічны рух» у падрыхтоўцы эстраднага вакаліста вышэйшай кваліфікацыі. Узаемасувязі дысцыпліны «Сцэнічны рух» са спецыяльнымі і прафілюючымі дысцыплінамі напрамку «спевы»: «Вакал», «Пастаноўка голасу», «Вакальны ансамбль», «Майстэрства акцёра», «Сцэнічная мова», «Пастаноўка вакальнага нумара».

Мэта і задачы курса, праграма курса, залікова-экзаменацыйныя патрабаванні. Формы самастойнай работы студэнтаў.

Рух і дыханне спевака як адзіны фізіялагічны працэс. Сцэнічны рух і вакальная фраза. Сцэнічны рух ва ўзаемасувязі з лексічнымі асаблівасцямі вакальнага твора. Гістарычныя і нацыянальныя асаблівасці лексічнай мовы песні і танца.

Музычны рытм і яго пластычнае ўвасабленне на сцэне. Час, прастора, тэмпарытм, полірытмія.

Сістэма трэнінгавых практыкаванняў у фарміраванні пластычных навыкаў спевака.

Вакальныя жанры і музычныя стылі ў пластычным увасабленні на сцэне. Сцэнічны рух як сродак выразнасці і спосаб увасаблення мастацкага вобраза песні.

Тэма 1. Падрыхтоўчыя трэнінгавыя практыкаванні як аснова фарміравання сцэнічна-рухальных (пластычных) навыкаў спевака

Развіццё і ўмацаванне мышцаў цела.

Практыкаванні ў станка. Правільная пастаноўка корпуса, галавы, рук, ног. Узмацненне рухавасці суставаў і эластычнасці звязак. Развіццё сілы, трываласці, мышачна-рухальнай памяці. Навыкі каардынацыі руху. Навыкі развіцця і канцэнтрацыі ўвагі.

Тэма 2. Развіваючы трэнінг

Развіццё і ўдасканаленне якасцей, якія забяспечваюць гарманічны стан касцёва-мышачнага апарату спевака ва ўзаемасувязі з яго дыханнем.

Практыкаванні на развіццё гнуткасці і расцяжкі. Мышачная памяць. Адчуванне цэнтра цяжару.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 3. Пластычны трэнінг

Развіццё адчування руху.

Практыкаванні на напружанне і расслабленне. Пластычнасць і выразнасць жэста. Пачуццё бесперапыннага руху. Увасабленне пластыкай цела эмоцый, перададзеных у музыцы. Практыкаванні са сцэнічнымі аксесуарамі. Узаемадзеянне з партнёрамі.

Тэма 4. Сцэнічны рух: прастора, час, тэмпарытм

Развіццё навыкаў прасторава-часавага ўспрымання вакальнага твора ў яго пластычным увасабленні.

Засваенне аб'ёму сцэнічнай прасторы.

Сцэнічны рух і яго залежнасць ад тэмпу. Сцэнічны рух у тэмпах presto, allegro, allegretto, moderato, andante, adagio, lento. Увасабленне руху ва ўзаемадзеянні з рознымі тэмпамі. Рухальнае пераключэнне пры рэзкай змене характару твора, яго рытмічных формул і тэмпаў. Сцэнічны рух і рытмічны малюнак вакальнага твора ў прасторава-часавым увасабленні.

Мізансцэнічная распрацоўка прасторы сцэны суадносна з задачамі і мастацкай ідэяй твора.

Тэма 5. Сцэнічны рух і музычны рытм

Сувязь пластычных элементаў і рытмікі з характарам музычнага твора. Сцэнічны рух у розных відах музычнага тэмпарытму. Вакальна-пластычнае ўвасабленне розных музычных памераў ($^2/_2$, $^2/_4$, $^3/_4$, $^4/_4$, $^5/_4$, $^6/_8$, $^9/_8$, $^{12}/_8$ і інш.) ва ўзаемадзеянні з дыханнем спевака. Метрычныя акцэнты і сінкопа ў вакальна-пластычным увасабленні. Вакальна-рухальная артыкуляцыя: дуоль, трыёль, квадроль у пластычным і вакальным увасабленні.

Вакальна-пластычны трэнінг. Моўна-рухальная і вакальна-рухальная каардынацыя.

Развіццё навыкаў каардынацыі элементаў пластыкі і вакалу, якія выкарыстоўваюцца ў шматлікіх рытмічных формулах розных музычна-стылявых напрамкаў і жанраў: самба, сальса, боса-нова, мамба, румба, блюз, рытм-энд-блюз, рок-н-рол і інш.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 6. Сцэнічны рух і музычна-танцавальныя стылі і жанры

Адлюстраванне стылявых і жанравых асаблівасцей вакальнага твора ў сцэнічным руху.

Элементы гісторыка-бытавых і народных песень-танцаў. Танцавальныя ўзоры – полька, вальс, марш, танга, самба, румба, сальса, фламенка і інш. Асаблівасці іх вакальна-пластычнага ўвасаблення з улікам нацыянальнай характарнасці. Асноўныя пазіцыі і палажэнні. Асноўныя танцавальныя крокі.

Элементы класічнага танца.

Чачотка (стэп). Асноўныя элементы чачоткі. Палажэнне ног, рук, корпуса. Чачотка пры руху ўперад і назад. Шафл (шаркаючая паходка). Падскок. Дарожка. Дуёль, трыёль, квадроль у стэпе.

Джазавая песня-танец: Boogie-Woogie, Blues, Charlestone, Rock-n-roll, Lindy Hop, Jive, The Big Apple, West Coast Swing, East Coast Swing, Shim Sham і інш. Асаблівасці іх вакальна-пластычнага ўвасаблення з улікам джазавай характарнасці. Засваенне нізкага цэнтра цяжару, прынцыпу ізаляцыі і незалежнасці руху частак цела суадносна з уласным рытмам. Накіраванне рухальнага імпульсу да зямлі. Развіццё пластычнай свабоды вакаліста.

Асноўныя крокі джазавай песні-танца. Асноўныя пазіцыі і палажэнні, хвалепадобныя рухі, перакаты, падзенні, вібрацыя плячыма і ўсім торсам. Пульсацыя торса. Рухі грудной клеткі і бёдраў. Кідкі (kick, flick, flick kick, fan kick, hitch kick, jazz split). Скачкі (barrel jump, hop, stag leap, frog jump). Павароты і вярчэнні (turn, knee turn, pencil turn, spins, turns). Рухі ў камбінаваных спалучэннях.

Hip-hop. Асноўныя пластычныя элементы, палажэнне ног, рук, корпуса. «Кач» цела, скачкі, падзенні, вярчэнні, акрабатычныя рухі. Звязкі рухаў (criss cross, sham rock, back jamp, crab, bounce, monastery, waving, king tut).

Тэма 7. Вакальна-пластычныя эцюды

Пластычныя эцюды – сродак фарміравання прафесійных навыкаў спевака і ўвасаблення мастацкага музычнага вобраза. Пластычныя эцюды – стварэнне поліфанічнай выразнасці музычнага твора сродкамі пластыкі і вакалу.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Развіццё і ўдасканаленне якасцей, якія забяспечваюць сінхранізацыю, асінхранізацыю, полірытмію паміж вакальным і пластычным увасабленнем мастацкага вакальнага вобраза.

Метад сінхранізацыі (сінхронная суадноснасць сцэнічнага руху з музычным рытмам і фразай твора). Вакальна-рухальныя практыкаванні на сінхранізацыю пластыкі і вакалу.

Метад асінхранізацыі (асінхронная суадноснасць сцэнічнага руху з музычным рытмам і фразай твора).

Метад полірытміі (аўтаномнае ўвасабленне рытмаформул музычнага твора голасам і жэстам).

Вакальна-пластычны кантрапункт і полірытмія.

Тэма 8. Вакальна-пластычнае аднаўленне музычных кампазіцый

Вакальна-пластычнае аднаўленне музычных кампазіцый як сродак фарміравання прафесійных навыкаў спевака на аснове вывучэння творчасці выдатных выканаўцаў поп-, рок- і джазавай музыкі.

Вывучэнне прыёмаў выканальніцкай выразнасці лепшых прадстаўнікоў айчыннай і замежнай эстрады.

Метад капіравання (імітацыя прыёмаў выканальніцкай выразнасці лепшых прадстаўнікоў айчыннай і замежнай эстрады). Аднаўленне на практыцы лепшых вакальна-пластычных кампазіцый.

Метад пераймання (імітацыя прыёмаў выканальніцкай выразнасці лепшых прадстаўнікоў айчыннай і замежнай эстрады з абавязковым праяўленнем уласнай творчай індывідуальнасці).

Тэма 9. Вакальна-пластычная імправізацыя

Вакальна-пластычная імправізацыя як сродак фарміравання індывідуальнага творчага падыходу студэнта да стварэння і сцэнічнага ўвасаблення ўласнай вакальна-пластычнай кампазіцыі ў творах поп-, рок- і джазавай музыкі.

Фарміраванне навыкаў самастойнага творчага пошуку індывідуальна-выканальніцкіх сродкаў выразнасці з мэтай увасаблення мастацкай ідэі твора.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Самастойнае ўвасабленне кампазіцыйных прынцыпаў пабудовы прасторава-часавага ўвасаблення музычнага твора сродкамі вакальнай і пластычнай выразнасці. Асноўныя кампазіцыйныя формы прасторава-часавага ўвасаблення музычнага твора на сцэне: двухчасткавая (А-В), трохчасткавая (А-В-А/А-В-С), куплетная, блюзавая і іншыя формы.

Індывідуальна-выканальніцкі стыль як праяўленне самастойнага мастацкага мыслення і мастацкага густу. Стварэнне пластычнага іміджу выканаўцы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

НФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Ваганова, А. Я.* Основы классического танца : учебник для высш. и сред. учеб. заведений искусства и культуры / А. Я. Ваганова. – 6-е изд. – СПб. : Лань, 2000. – 191 с.
2. *Васильева-Рождественская, М.* Историко-бытовой танец : учеб. пособие для высш. театр. учеб. заведений и хореогр. училищ / М. Васильева-Рождественская. – М. : Искусство, 1963. – 390 с. : ил., нот.
3. *Захаров, Р.* Сочинение танца : Страницы педагогического опыта / Р. Захаров. – М. : Искусство, 1983. – 224 с. : ил., нот.
4. *Никитин, В. Ю.* Модерн-джаз-танец : История. Методика. Практика / В. Ю. Никитин. – М. : ГИТИС, 2000. – 440 с. : ил.
5. *Основы* сценического движения : пособие для культ.-просвет. и театр. училищ / Э. И. Кох [и др.] ; под ред. И. Э. Коха. – М. : Просвещение, 1976. – 222 с. : ил.
6. *Шереметьевская, Н. Е.* Танец на эстраде / Н. Е. Шереметьевская. – М. : Искусство, 1985. – 412 с.
7. *Ястребов, Ю.* Балетмейстер в театре оперетты : метод. пособие / Ю. Ястребов. – М. : Искусство, 1981. – 103 с.

Дадатковая

1. *Александрова, Н. А.* Танец модерн : пособие для начинающих / Н.А. Александрова, В.А. Голубева. – СПб. ; М. ; Краснодар : Лань : Планета музыки, 2007. – 126 с. : ил.
2. *Гуткоўская, С.* Стварэнне сцэнічнай кампазіцыі на аснове харэаграфічнага і музычнага фальклору : вучэб. дапам. / С. Гуткоўская, Н. Хадзінская. – Мінск : Беларус. ін-т культуры, – 2000. – 100 с.
3. *Гуткоўская, С. В.* Гарадскія бытавыя танцы : вучэб.-метад. дапам. / С. В. Гуткоўская. – Мінск : Чатыры чвэрці, 2008. – 140 с. : іл.
4. *Лопухов, А. В.* Основы характерного танца / А.В. Лопухов, А. В. Ширяев, А. И. Бочаров. – Изд. 3-е. – СПб. : Лань, 2007. – 344 с.
5. *Мочалов, Ю. А.* Композиция сценического пространства : Поэтика мизансцены / Ю. А. Мочалов. – М. : Просвещение, 1981. – 240 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

6. *Немеровский, А.* Пластическая выразительность актера : учеб. пособие для театр. вузов / А. Немеровский. – М. : Искусство, 1989. – 127 с. : ил.

7. *Секрет* танца / сост. Т.К. Васильева. – СПб. : Диамант : Золотой век, 1997. – 478 с. : ил.

8. *Смирнов, И.В.* Искусство балетмейстера : учеб. пособие для студентов культ.-просвет. факультетов вузов культуры и искусства / И. В. Смирнов. – М. : Просвещение, 1986. – 190 с. : ил.

9. *Шереметьевская, Н. Е.* Прогулки в ритме стэпа / Н. Е. Шереметьевская. – М. : Печатное дело, 1996. – 240 с.

10. *Шкурко, Т. А.* Танцевально-экспрессивный тренинг / Т. А. Шкурко. – СПб. : Речь, 2003. – 192 с. : ил.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі

Для кантролю і самакантролю ведаў студэнтаў выкарыстоўваецца дыягнастычны інструментарый, які мае рознаўзроўневы характар і ўжываецца комплексна:

1) аналіз пластычнай выразнасці спевакоў (вядучых прадстаўнікоў эстраднага мастацтва) падчас выканання музычных твораў;

2) творчыя заданні, якія прадугледжваюць эўрыстычную дзейнасць студэнтаў.

Вучэбнае выданне

СЦЭНІЧНЫ РУХ

Вучэбная праграма
па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады
(па напрамках)

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 01.2013. Фармат 60x84 $^{1}/_{16}$.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 0,77. Ул.-выд. арк. 0,41. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
ЛИ № 02330/0003939 ад 19.05.2011.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ